

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Ректор Київського національного
університету імені Тараса Шевченка

Губерський Л.В. _____

“ ” _____ 2009 року

**КОНЦЕПЦІЯ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ
У КИЇВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

КОНЦЕПЦІЯ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У КИЇВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Пояснювальна записка

Концепція запроваджує нові підходи до організації навчального процесу на природничих, фізико-математичних, гуманітарних факультетах та в Інституті журналістики на основі розподілу за рівнями знань, встановлює нові норми навчального часу для вивчення іноземної мови, удосконалює механізми планування і забезпечення заходів з організації навчального процесу, відбору студентів для поглибленого вивчення іноземних мов.

Введення в дію Концепції дозволить оптимізувати навчальний процес, націлити його на забезпечення фахових потреб, забезпечити раціональне використання наявних ресурсів та підвищити ефективність навчання іноземних мов в університеті.

Очікувані результати та перспективи впровадження Концепції: за умови переходу на комунікативну методику викладання та оптимізацію процесу навчання є перспектива зростання кількості студентів, які матимуть рівень знань не нижче B1 і зможуть вивчати мову поглиблено.

Для реалізації концепції потрібно ввести посаду заступника директора Інституту філології з викладання іноземних мов на природничих, фізико-математичних, гуманітарних факультетах та в Інституті журналістики.

Впровадження концепції розраховано на п'ять років і розпочинається з 2009-2010 н.р.

Для ефективного впровадження концепції бажано на всіх спеціальностях рекомендувати факультетам включити іноземні мови до переліку предметів, з яких подаються сертифікати Українського центру оцінювання якості освіти при вступі до Університету (ОКР «бакалавр») та до випробувань при вступі до магістратури.

Університет розглядає володіння іноземними мовами як один з основних механізмів реалізації процесів інтеграції України у світовий науковий, освітній і культурний простір. Сучасний рівень університетської освіти вимагає впровадження нових підходів до викладання іноземних мов. Це дозволить підвищити якість навчання, розширити міжнародні навчальні та наукові зв'язки, прискорити входження Університету до світового та європейського освітнього, наукового та культурного простору.

Зростання ролі вивчення іноземних мов зумовлене такими факторами як:

- 1 реформування системи освіти в Україні у рамках її участі у **Болонському** процесі, що висуває нові вимоги щодо вивчення іноземних мов;
- 2 розповсюдження інформаційно-комунікаційних технологій, які відкривають широкий доступ до нових інформаційних ресурсів іноземними мовами для використання у процесі навчання, професійного та культурного розвитку.

Мета Концепції

Метою цієї Концепції є приведення системи викладання іноземних мов на природничих, фізико-математичних, гуманітарних факультетах та в Інституті журналістики у відповідність до міжнародних стандартів і сучасних потреб, а також забезпечення студентам доступу до ефективних засобів оволодіння мовами для того щоб: брати участь у справах повсякденного життя іншої країни та спілкуватися з іноземцями; обмінюватись професійною інформацією та думками; досягати ширшого і глибшого розуміння способів життя і мислення інших людей та їх культурного спадку; повніше використовувати увесь потенціал нових інформаційних технологій; сприяти взаємному порозумінню і терпимості, ефективній міжнародній співпраці.

Принципи організації процесу вивчення іноземних мов

Організація процесу вивчення іноземних мов базується на таких принципах:

принцип практичної спрямованості та оптимальної достатності, який полягає у відповідності змісту та обсягу навчального матеріалу практичним потребам професійної діяльності;

принцип науковості, який полягає в організації вивчення іноземних мов на засадах використання досягнень сучасної науки, передових інформаційних технологій, якісного науково-методичного забезпечення та науково обґрунтованих методик і технологій навчання іноземної мови;

принцип системності, який полягає у організації процесу вивчення іноземних мов на основі єдиної нормативної бази, чітко визначених кількісних та якісних потреб, координації заходів, структуризації мовних курсів за рівнями підготовки та спеціалізацією, стандартизації змісту навчання і контролю ефективності підготовки;

принцип послідовності, який полягає у тому, що кожен наступний ступінь навчання іноземної мови базується на досягненні цільового рівня попереднього ступеня;

принцип автономності, який полягає у тому, що необхідним елементом мовної підготовки на всіх її етапах вважається систематична цілеспрямована самостійна робота для підтримання раніше досягнутого мовного рівня та досягнення вищих рівнів.

Основи організації процесу вивчення іноземних мов

В основу організації процесу вивчення іноземних мов покладено Рекомендації Ради Європи, за якими викладання іноземних мов має базуватись на спільних для всіх країн Європи цілях, змісті і методах навчання, маючи за мету досягнення загальнорекомендованих кваліфікаційних рівнів, які забезпечують спілкування та ефективність дій у межах європейського простору.

Зрозумілі, прозорі та логічні рекомендації щодо вивчення, викладання та оцінювання мов мають відповідати загальному баченню використання та вивчення мови. Власне кажучи, запропонований підхід до організації процесу вивчення іноземної мови є діяльнісно-орієнтованим у тому сенсі, що користувачі мови й ті, що її вивчають, є насамперед «соціальними агентами», або ж членами суспільства. Вони мають виконувати певні завдання (що необов'язково пов'язані з мовленням) у певних умовах, специфічному оточенні та в окремій сфері діяльності. В той час як мовленнєві завдання виконуються у межах видів мовленнєвої діяльності, останні є складовою частиною ширшого соціального контексту, і лише він здатен надати їм повноцінного значення.

Згідно з цим будь-яка форма використання та вивчення мови може бути описана у такий спосіб:

використання мови, в тому числі і її вивчення, включає в себе дії, що виконуються особами, які в ролі окремих індивідів чи соціальних агентів розвивають ряд компетенцій, як загальних, так і – особливо – **комунікативних мовленнєвих компетенцій**. Сформовані компетенції використовуються в міру необхідності у різних контекстах залежно від різних умов та різних потреб для здійснення різних видів мовленнєвої діяльності, до яких належать мовленнєві процеси продукування та/або сприйняття текстів, пов'язаних з певними темами у специфічних сферах.

Комунікативна мовленнєва компетенція може розглядатися як така, що складається з певних компонентів: лінгвістичного, соціолінгвістичного та прагматичного. До кожного з цих компонентів входять, зокрема, знання, вміння і навички. Лінгвістичні компоненти включають лексичні, фонологічні, синтаксичні знання і вміння та інші параметри мови як системні незалежно від соціолінгвістичного значення їх варіантів та від прагматичних функцій їх реалізації.

Соціолінгвістичний компонент стосується соціокультурних умов користування мовою. Через чутливість до соціальних конвенцій (правил ввічливості, норм, які регулюють стосунки між поколіннями, статями, класами та соціальними групами, мовних кодифікацій деяких основних ритуалів у житті суспільства) соціолінгвістичний компонент пронизує весь процес спілкування між представниками різних культур, навіть тоді, коли його учасники часто не усвідомлюють цього впливу.

Прагматичний компонент пов'язаний з функціональним вживанням лінгвістичних засобів: продукуванням мовних функцій, актів мовлення тощо. Вони пропонують сценарії або програми інтерактивних обмінів.

Зміст навчання

Вивчення мови в Університеті (ОКР «бакалавр») передбачає нормативний курс та поглиблений. **Нормативний курс** – це навчання, яке здійснюється з метою досягнення певного кваліфікаційного мовного рівня відповідно до набутих комунікативних умінь. Здійснюється протягом 2 семестрів: 1 семестр комунікативний курс (форма контролю - залік), 2 семестр - комунікативний курс + основи перекладу текстів з фаху (форма контролю - іспит). Групи формуються за результатами попереднього тестування за рівнями знань, програми також відповідають рівню знань студентів (від А1 до В1). Наявність дійсного мовного сертифіката відповідного рівня виключає необхідність додаткової перевірки мовного рівня.

Поглиблений курс (факультативний) має на меті досягнення кваліфікаційного рівня не нижче В2, засвоєння необхідного обсягу фахового мовного матеріалу та опанування комунікативних умінь, потрібних для виконання певних завдань з фаху, що потребують використання іноземної мови. Вступний рівень підготовки для студентів, які бажають вивчати мову поглиблено, не нижче кваліфікаційного рівня В1. Після поглибленого курсу за умови успішного складання іспиту студент додатково до диплому бакалавра отримує свідоцтво державного зразка.

На ОКР «магістр» не передбачаються години для вивчення іноземної мови, але при викладанні дисциплін іноземними мовами можливе залучення викладачів Інституту філології.

Методи

Впровадження на всіх освітніх рівнях таких методів навчання, які б найповніше відповідали здатності різних типів учнів оволодівати комунікативними вміннями згідно з їх специфічними потребами.

Кваліфікаційні рівні володіння мовою

А - елементарний користувач (А1 початковий, А2 середній);

В - незалежний користувач (В1 рубіжний, В2 просунутий);

С - досвідчений користувач (С1 автономний, С2 компетентний).

Табл. 1. Представлена таблиця рівнів володіння мовою за загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти має на меті полегшити сприйняття системи користувачами-неспеціалістами, а також сприяти уніфікації при складанні програм та навчальних планів.

Досвідчений користувач	С2	Може вільно розуміти практично все , що чує або читає. Може видобути інформацію з різних усних чи письмових джерел, узагальнити її і зробити аргументований виклад. Може висловлюватись спонтанно, дуже швидко і точно, диференціюючи найтонші відтінки смислу у досить складних ситуаціях.
-------------------------------	-----------	--

	C1	Може розуміти широкий спектр досить складних та об'ємних текстів і розпізнавати приховане значення. Може висловлюватись швидко і спонтанно без помітних утруднень, пов'язаних з пошуком засобів вираження. Може ефективно і гнучко користуватись мовою у суспільному житті, навчанні та з професійними цілями. Може чітко, логічно, детально висловлюватися на складні теми, демонструючи свідоме володіння граматичними структурами.
Незалежний користувач	B2	Може розуміти основні ідеї тексту як на конкретну, так і на абстрактну тему , у тому числі й технічні (спеціалізовані) дискусії за своїм фахом. Може нормально спілкуватися з носіями мови з таким ступенем швидкості та спонтанності, який не завдає труднощів жодній із сторін. Може чітко, детально висловлюватись на широке коло тем, виражаючи свою думку з певної проблеми, наводячи різноманітні аргументи за і проти.
	B1	Може розуміти основний зміст чіткого нормативного мовлення на теми, близькі і часто вживані на роботі, при навчанні, під час дозвілля тощо. Може вирішити більшість питань під час перебування або подорожі у країні, мова якої вивчається. Може висловитись на знайомі теми або теми особистих інтересів. Може описати досвід, події, сподівання, мрії та амбіції, навести стислі пояснення і докази щодо точок зору та планів.
Елементарний користувач	A2	Може розуміти ізольовані фрази та широко вживані вирази, необхідні для повсякденного спілкування у сферах особистого побуту, сімейного життя, здійснення покупок, місцевої географії, роботи. Може спілкуватись у простих і звичайних ситуаціях, де необхідний простий і прямий обмін інформацією на знайомі та звичні теми. Може описати простими мовними засобами вигляд його/її оточення, найближче середовище і все, що пов'язане зі сферою безпосередніх потреб.
	A1	Може розуміти і вживати побутові повсякденні вирази, а також елементарні речення , необхідні для задоволення конкретних потреб. Може відрекомендуватися або представити когось та може запитувати і відповідати на запитання про деталі особистого життя, наприклад, де він/вона живе; про людей, яких він/вона знає; про речі, які він/вона має. Може взаємодіяти на простому рівні, якщо співрозмовник говорить повільно і чітко і готовий прийти на допомогу.

Нормативи щодо кількості студентів у навчальній групі: до **15 осіб**.

Нормативний курс розрахований на **16** кредитів, **576** годин навчального часу, форми контролю – **залік та іспит**.

Поглиблений (факультативний) курс розрахований на **22** кредити, **792** години навчального часу, форми контролю – **заліки у 3,4,5,6,7-ому семестрах, іспит у 8-мому семестрі.**

Запропонований підхід розроблено з урахуванням пропозицій факультетів щодо переходу на комунікативний підхід до викладання мов, формування груп з урахуванням початкового рівня знань, адаптації програм до міжнародних сертифікаційних вимог, збільшення кількості годин та інтенсифікації навчання, вивчення фахової комунікації, підготовки до сертифікаційних іспитів, формування груп поглибленого вивчення мов.

Організація навчального процесу

Організацію та супроводження навчального процесу з вивчення іноземних мов, а також контроль ефективності здійснює заступник директора Інституту філології з викладання іноземних мов на природничих, фізико-математичних та гуманітарних факультетах.

У процесі організації навчання вирішуються такі питання:

здійснюється перспективне та поточне планування заходів з урахуванням потреб їх фінансового, ресурсного, кадрового та організаційного забезпечення;

проводяться заходи щодо підвищення кваліфікації викладачів іноземних мов з урахуванням сучасних методик викладання;

проводяться заходи щодо організації (реорганізації) та навчально-методичного забезпечення мовних курсів (нормативного та поглибленого), добір підручників та створення робочих навчальних програм з урахуванням структури підручника і відповідно до кваліфікаційних рівнів володіння мовами;

проводиться попереднє мовне тестування та розподіл студентів за рівнями володіння іноземними мовами;

проводиться організація самостійної роботи, розробляються рекомендації щодо роботи з використанням рекомендованих інтерактивних комп'ютерних програм;

проводяться кваліфікаційні іспити у формі комплексного тесту;

здійснюється контроль ефективності проведених заходів;

створюється та ліцензується мовний центр, який надає платні послуги усім бажаючим вивчати мови та послуги з редагування перекладів.

організовується співпраця з відділом міжнародних зв'язків (літні школи, стажування, співпраця з мовними центрами Інституту філології, запрошення викладачів-носіїв мов тощо).